

DOI: 10.33270/01242702.92

УДК 341:316.3

Методологічна основа дослідження міжнародного правопорядку: аналіз сучасних підходів

ГДИЧИНСЬКИЙ Віталій*

кандидат юридичних наук,

докторант кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства

Національного авіаційного університету

м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-8674-5340>

Анотація. Повномасштабне вторгнення РФ в Україну зумовило жакливі наслідки для національного, європейського та міжнародного правопорядку, міжнародного миру й безпеки, чинних правових систем держав і міжнародних організацій. З огляду на зазначене, науковці порушують питання: чи не спостерігається часом певне відставання теорії від практики, нестача наукових ідей, концепцій, теорій, доктрин у зазначеному напрямі. Тому метою статті є узагальнення методологічної основи дослідження міжнародного правопорядку, виокремлення ключових сучасних наукових підходів і їх аналіз. Методологічна основа дослідження визначена його метою та тематикою, становить сукупність методологічних принципів і підходів, власне методів як конкретних прийомів і засобів дослідження, що дають змогу багатосторонньо висвітлити природу і сутність, певні особливості розвитку міжнародного правопорядку, його співвідношення з інститутом правопорядку. Наукова новизна дослідження полягає в розширенні уявлень про оптимальний методологічний інструментарій вивчення міжнародного правопорядку як одного з ключових явищ сучасної правової дійсності. Під час опрацювання матеріалу узагальнено та проаналізовано методологічну основу дослідження міжнародного правопорядку, акцентовано на пріоритетності використання таких підходів, як: феноменологічний, аксіологічний, антропологічний, герменевтичний, інформаційно-комунікативний, синергетичний, синкретичний, діяльнісний, інтегративний, комплексний тощо. Під час дослідження доцільним вбачається використання мультидисциплінарної методології, модернізаційних підходів для належного багатоаспектного подальшого дослідження міжнародного правопорядку, спільно з іншими міжнародно-правовими та конституційними, європейськими й загальноцивілізаційними цінностями. Це особливо важливо в умовах дії правового режиму воєнного стану, євроатлантичної інтеграції та післявоєнного миробудівництва.

Ключові слова: правопорядок; міжнародний правопорядок; міжнародний мир і безпека; методологія; методологічний підхід; метод; принцип; міжнародне право.

Історія статті:

Отримано: 24.01.2024

Переглянуто: 22.02.2024

Прийнято: 25.03.2024

Рекомендоване посилання:

Гдичинський В. Методологічна основа дослідження міжнародного правопорядку: аналіз сучасних підходів. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2024. № 1 (27). С. 92–99. doi: 10.33270/01242702.92.

*Відповідальний автор

Вступ

Державно-правові й міжнародно-правові явища в сучасній правничій науці, реалії сьогодення в суспільному житті різних рівнів демонструють певні тенденції й закономірності, зокрема позитивного та негативного або проблемного характеру. Безумовно, наука має значущу роль у контексті обґрунтування згаданих явищ, розкриття загальнотеоретичних і практично-прикладних особливостей, їх динаміки, реформування й визначення перспективних напрямів розвитку. Іноді наукові здобутки є випереджаючими або переважно програмно-прогностичними стосовно правозастосовної практики, але можуть бути консервативними, значною мірою не встигати чи враховувати різноманітні аспекти диференціації та новелізації об'єктів правового регулювання, їх реалізації тощо.

Наприклад, останніми роками, зокрема й у період повномасштабного вторгнення РФ в Україну, з його жахливими наслідками для національного, європейського та міжнародного правопорядку, міжнародного миру й безпеки, чинних правових систем держав і міжнародних організацій, дедалі більше спостерігаємо певне відставання або нестачу наукових ідей, концепцій, теорій, доктрин тощо. Ідеться про важливість постійних системних наукових пошуків у зазначених напрямках, з-поміж яких усе більш затребуваними є теоретико-методологічні основи міжнародного правопорядку, його різновидів, методики вивчення та визначення ефективності, з'ясування першочергових загроз і ризиків для людини, держави, соціальних спільнот, світового товариства загалом, а також належного функціонування в новій мілітарній реальності, післявоєнного розвитку.

Матеріали та методи

На жаль, методологія міжнародно-правових досліджень не є такою багатоманітною, як методологія філософсько-правових, конституційно-правових, кримінально-правових й інших галузевих досліджень. Водночас не залишались або й не залишаються осторонь теоретико-методологічної проблематики такі вчені юристи-міжнародники, як С. Білоцький, М. Буроменський, В. Буткевич і О. Буткевич, В. Василенко, А. Войціховський, В. Денисов, І. Забара, О. Задорожній, Н. Камінська, І. Нуруллаєв, В. Ржевська, К. Савчук, Т. Сироїд, О. Тарасов, Л. Тимченко, О. Шпакович. З огляду на міжгалузеву та міждисциплінарну природу правопорядку оптимальним є врахування напрацювань з цієї проблематики інших учених, а саме: М. Баймуратова, О. Балінської, О. Бандури, Х. Бехруза, С. Бобровник, О. Гвоздіка, М. Кельмана, О. Кресіна, А. Крижановського, М. Костицького, П. Рабіновича, С. Сливки, О. Тихомирова, Н. Шаптали та ін.

Тобто в сучасній українській правовій думці спостерігаємо концептуалізацію спеціальних наукових напрямів, спрямованих на розкриття специфіки природи та сутнісних властивостей правопорядку, його складових і різновидів, механізмів забезпечення тощо. Водночас залишаються маловивченими питання співвідношення національного та міжнародного правопорядку, наднаціонального або інтегративного правопорядку, критеріїв його дієвості й функціональності, а також пошуку оптимального методологічного інструментарію дослідження.

Тож метою цієї статті є узагальнення методологічної основи дослідження міжнародного правопорядку, виокремлення ключових сучасних наукових підходів і їх аналіз.

Результати й обговорення

Багатоаспектність конкретної наукової проблеми зумовлює необхідність її вивчення в системі координат різних рівнів методології науки. Причому методологія трактується як: 1) сукупність прийомів дослідження, які застосовують у певній науці; 2) вчення про методи пізнання та перетворення дійсності. Методологія науки (від грец. *methodos* – спосіб, метод і *logos* – наука, знання) – це система методологічних і методичних принципів, прийомів, операцій і форм побудови наукового знання (Mikhailina, & Hotsuliak, 2021; Shemshuchenko, & Denysov, et al., 2019; Butkevych, 2022).

Власне методологію вивчають у широкому сенсі – як теорію людської діяльності, мислення пізнання, та у вузькому – як сукупність засобів, методів, прийомів наукового дослідження. Своєрідним компромісом між надто широким і надто вузьким розумінням методології як шляху пізнання є багаторівневий підхід, коли розрізняють найзагальніші методи наукового пізнання – аналіз і синтез, сходження від абстрактного до конкретного (філософська методологія); загальні для багатьох наук міждисциплінарні методи пізнання – системний та організаційний аналіз, кібернетичний, синергетичний підходи тощо (загальнонаукова методологія); теорія та методи конкретної науки, галузі знань; методика, сукупність операцій і процедур, які застосовують у конкретних дослідженнях. Тобто методологічну основу дослідження слід розглядати як основне, вихідне положення, на якому ґрунтується наукове дослідження (Lukianova, 2011, p. 35).

Найдоцільнішим підходом до розуміння методології є поєднання широкого підходу характеристики структурних і процесуальних властивостей, що реалізуються на засадах методологічного реалізму. Тому влучним є розгляд методологічної основи наукового дослідження в широкому сенсі, зі структуруванням її на окремі рівні (елементи), розкриваючи її в контексті процесу формування та застосування методоло-

логічних підходів і методів у дослідженні державно-правових і міжнародно-правових явищ. Тому вбачаємо, що структурно-методологічна основа містить певні рівні.

По-перше, це принципи наукового пізнання, що формують загальну концепцію та ідеологію наукового дослідження, визначають їхню стратегію, засади, на яких ґрунтується наукова пізнавальна діяльність. Принципам наукового пізнання властива загальнометодологічна роль, що забезпечує здійснення дослідження на положеннях, які формують світогляд дослідника, визначають його завдання в цій діяльності, спрямованість на отримання результатів, для яких є характерними об'єктивність, результативність, достовірність, апробованість тощо.

Наступний рівень – це методологічні підходи, що відображають загальну абстрактну цілісну методологічну проблематику дослідження, визначають загальний напрям наукового пізнання та закріплюють зміст стратегії наукового дослідження. Це дозволяє досягти відповідних наукомістких результатів. Принципи наукового дослідження реалізуються за допомогою виокремлення та визначення кола науково-методологічних підходів, відображаючи світоглядні напрями дослідження конкретних явищ і визначаючи стратегію їх пізнання.

Зрештою, третій рівень складають саме методи наукового пізнання, що є досить розгалуженими, становлять конкретні інструменти наукового дослідження, забезпечують вирішення окремих завдань, визначених у межах мети та завдань наукового пізнання, відповідають загальним методологічним підходам, взятим за основу здійснення наукового дослідження (Kaminska, & Ostudimov, 2023; Bobrovnyk, 2013).

Таким чином, обрання певних принципів, підходів і методів, тобто визначення методологічної основи наукового дослідження забезпечується індивідуально дослідником. Тому така основа залежить від потенціалу дослідника, має суб'єктивний характер, що ґрунтується на специфіці мети та предмету, завдань і змісту дослідження тощо.

В енциклопедичних і словникових виданнях передусім акцентовано на методах з-поміж інших складових методологічного інструментарію. Наприклад, метод (від грец. *methodos* – «шлях, спосіб дослідження, теорія, вчення») визначено як систематизований спосіб досягнення теоретичного чи практичного результату, розв'язання проблеми чи одержання нової інформації на підставі певних регулятивних принципів пізнання та дії, усвідомлення специфіки досліджуваної предметної галузі та законів функціонування її об'єктів. Він окреслює та втілює шлях до істини, напрями ефективної діяльності, що сприяють реалізації поставлених цілей, задає регулятивні та нормативні настанови пізнавального процесу. Доволі дискусійну позицію спостерігаємо щодо

належності до методів у процесі теоретичного усвідомлення й особливих пізнавальних принципів (системності, аналітичності, єдності якісних і кількісних характеристик, історизму тощо (Kolb, & Vuimister, 2012, p. 274).

Влучно зауважують відомі філософи права, що методами чи, власне, методологіями пізнання в юридичній науці є логічна, лінгвістична, математична, позитивістська, юснатуралістична та інші методології. Юристи-теоретики здебільшого зазначають наявність в юриспруденції власного методу – юридичного, але такі твердження є проєктуванням у юриспруденцію тріади матеріалістичної діалектики, тобто концепції єдності теорії пізнання, логіки й методу. Практика правничих досліджень доводить, що йдеться не про власний «юридичний метод», а про міркування з приводу того, що юридичний метод – це сукупність логічних прийомів і способів пізнання загальних і спеціальних закономірностей виникнення розвитку та функціонування права й держави (Kostytskyi, & Kushakova-Kostytska, 2023, p. 10; Kostytskyi, 2022).

У процесі вивчення інститутів правопорядку та міжнародного правопорядку варто акцентувати на їх складній і багатогранній природі, численних методологічних підходах до з'ясування сутнісних характеристик, галузевих різновидів та історії становлення.

Наприклад, А. Крижановський зауважує, що сучасному суспільству відповідає й сучасний рівень правопорядку, який має ґрунтуватися на розумінні суспільною правосвідомістю ідеї права як міри свободи, справедливості та формальної рівності. Воно не сумісне з нормативістським праворозумінням, яке виходить з того, що межі свободи та справедливості визначаються державою (Kryzhanovskyi, 2007, p. 132). Так, Х. Бехруз зазначає, що «сучасні тенденції світового розвитку зумовлюють інтеграційні процеси у взаємовпливах правових систем різних країн, які виявляються, зокрема, у їхній конвергенції, наближенні, гармонізації, уніфікації законодавства, забезпеченні пріоритету прав людини, домінуванні норм міжнародного права над внутрішнім правом, що активізує дослідження їхніх загальних й особливих властивостей (Bekhruz, 2013, p. 64).

Як запевняє О. Вайцеховська, тенденція в сучасній науці міжнародного права розглядати ту чи іншу сукупність міжнародних відносин не як історично сформоване об'єктивно зумовлене суспільне явище, а як результат реалізації міжнародно-правових норм, тобто як міжнародний правопорядок, насамперед зумовлена тим, що цей підхід дає змогу дослідити не тільки міжнародні відносини та норми, а також їх взаємозв'язок і взаємовплив, оцінити ефективність регулювальної функції міжнародного права в тій чи іншій сфері та більш комплексно проаналізувати тенденції розвитку міжнародного

правопорядку (Vaitsekhovska, 2018, p. 236; Vaitsekhovska, 2020). Тут слід зауважити, що все ж таки йдеться про регулятивну та інші функції, зокрема охоронну, комунікативну або інформаційну, ідеологічну тощо. Водночас імпонують інтегративний і комплексний методологічні підходи згаданої авторки до розуміння й визначення міжнародного правопорядку.

Значним є внесок у розкриття специфіки міжнародно-правової методології проф. О. Мережка, який на підставі методології психологічної теорії права Л. Петражицького сформулював концепцію політики міжнародного права, а також таких понять, як інтуїтивне міжнародне право, позитивне міжнародне право, офіційне та неофіційне міжнародне право, міжцивілізаційне право та міжцивілізаційні колізії. Причому акцентовано на поєднанні семіотичного, психологічного, соціологічного, аксіологічного аспектів права та інших пов'язаних категорій (Shemshuchenko, & Denysov, et al., 2019). Значення таких поглядів для міжнародного правопорядку безумовне, оскільки запропоновано якісно нове концептуальне бачення й трактування базових категорій і понять, що сприяє ширшому та новаційному розумінню власне сутності й принципів, різновидів і гарантій міжнародного правопорядку.

Доволі нетрадиційним для усталеного розуміння міжнародного правопорядку є підхід О. Пасечник. На її думку, це особливий зріз правової реальності, який чітко відображає статичні та динамічні характеристики правового впливу на відносини, учасниками яких є суб'єкти міжнародного права, засновується на принципах законності та верховенства права, загальнолюдських цінностях і міжнародно-правових приписах, закріплених у нормах м'якого та твердого права. Міжнародний правопорядок і загальноправовий розвиток стимулюють розроблення ефективних механізмів діалогу правових культур правових систем метамодерну, які мають бути засновані на загальноновизнаних людських цінностях, розумінні необхідності забезпечення раціональної екологічної політики, наявності чинних процедур підтримки світової безпеки й технологічно-досконалих інструментів, відповідних потребам інформаційного суспільства (Pasechnyk, 2022).

Зазначений автор акцентує на синкретичному підході, під яким у юриспруденції розуміється система теоретичних припущень щодо раціональності використання здобутків метафізичного, діалектичного, конкретно-історичного, етнологічного, порівняльно-правового, формально-юридичного та герменевтичного методів у процесі встановлення сутності та розуміння держави та права з урахуванням змістовних, формальних,

аксіологічних і соціологічних аспектів цих соціальних феноменів. Крім синкретичного підходу визначення загальної стратегії дослідження засад становлення міжнародного правопорядку визначено й інші основні підходи: синергетичний, антропологічний, аксіологічний, ідеал-реалістський, герменевтичний, потребовий, діяльнісний, інформаційно-комунікативний (Pasechnyk, 2022).

Українські вчені філософи права (Kelman, M., & Kelman, R., 2018; Bandura, 2019; Mikhaillina, & Hotsuliak, 2021) та закордонні дослідники (Lamond, 2020; Boer, Molder, & Verbeek, 2021) зазначають доцільність використання мультидисциплінарної методології. Останніми роками виокремлюється аксіологічний вимір правопорядку та міжнародного правопорядку, значення конституційних цінностей, загальноєвропейських цінностей у сучасних умовах, зокрема під час дії правового режиму воєнного стану (Kaminska, 2022). На наше переконання, власне міжнародний правопорядок, його належне функціонування сприятимуть розвитку загальноцивілізаційних або загальнопланетарних правових цінностей. Причому вказані процеси та явища вбачаємо взаємодоповнючими.

Про вияв феноменологічних тенденцій, що корелюється з екстраполяцією ідей феноменологічної школи права на галузеву юриспруденцію та визнанням її представниками ефективності феноменології як дослідницького методу стверджує В. Колпаков. Так, феноменологія, по-перше, ґрунтується на гуссерлівських прийомах епохе, безумовності, інтенціональності, по-друге, віталізована постфеномено-логічною концепцією щодо права вченого на інтерпретації в парадигмі власних досліджень. Феноменологічна методологія в постфеноменологічному вимірі дозволяє інтерпретувати розуміння феномену в галузевій юриспруденції як концепт з двоєдиним змістом, у якому системно поєднано істину факту й істину розуму. Водночас галузева постфеноменологія зумовила кореляції концепту «юридичний факт» з онтологічною стороною феномену, а гуссерлівський класичний феномен (відбиток факту у свідомості) з гносеологічною стороною феномену, який окреслено нормативними засобами (Kolpakov, 2024; Bello, 2010; Kühn, 2020; Jani, 2022; Tymieniecka, 2002).

З огляду на доробок, набутий у різні періоди розвитку світової філософської думки щодо обґрунтування феноменології й феноменальності, учення, вчення, яке досліджували Г. Гегель, Е. Гуссерль, Р. Декарт, І. Кант та ін., ґрунтуючись на поняттях «синтез»; «діалектика»; «епохе», «принцип безумовності», «інтенціональність», вважаємо за доцільне застосувати феноменологічний метод і відповідний підхід у контексті

вивчення природи та сутності міжнародного правопорядку. Доречним є й використання здобутків постфеноменологічних теорій і підходів задля всестороннього розкриття досліджуваного феномену (Adams, 2007; Rapp, 2023).

Так, міжнародний правопорядок на початку III тисячоліття демонструє певні тенденції та закономірності, а найбільше спостерігаємо вплив глобалізації на його динаміку та пріоритети розвитку, регіоналізацію та фрагментацію водночас, інтегрованість і загалом наявність складної структури, що визначається тісним взаємозв'язком і взаємозалежністю елементів, середовищем функціонування, пріоритетами об'єктно-суб'єктної взаємодії тощо. На жаль, виклики та загрози міжнародному миру й безпеці, порушення основних принципів міжнародного права, міжнародна злочинність негативно впливають на стан й ефективність міжнародного правопорядку (Antypenko, & Antypenko, 2009; Kaminska, & Shcherban, 2023; Nurullaiev, 2019; Filatov, 2021). Це передбачає подальше ґрунтовне вивчення природи та ризиків міжнародного правопорядку, дієвість його гарантій, механізм забезпечення, взаємодію національного та міжнародного правопорядків, зокрема удосконалення методологічного інструментарію.

Висновки

Наукова новизна роботи полягає в розширенні уявлень про оптимальний методологічний інструментарій вивчення міжнародного правопорядку як одного з ключових явищ сучасної правової дійсності. За результатами аналізу узагальнено чинну методологічну основу дослідження міжнародного правопорядку, акцентовано на пріоритетності використання передусім таких підходів: феноменологічного, аксіологічного, антропологічного, герменевтичного, синергетичного, інформаційно-комунікативного, синкретичного, діяльнісного, інтегративного, комплексного тощо. Застосовані методи та підходи сприяють розкриттю природи й сутності, властивостей міжнародного правопорядку спільно з іншими міжнародно-правовими та конституційними, європейськими й загальноцивілізаційними цінностями, визначенню співвідношення правопорядку, міжнародного правопорядку, його різновидів і вимірів, механізмів забезпечення ефективності тощо. Водночас доцільним вбачається використання мультидисциплінарної методології, модернізаційних підходів для належного багатоаспектного подальшого його дослідження. Це особливо важливо в умовах дії правового режиму воєнного стану, євроатлантичної інтеграції та післявоєнного миробудівництва.

References

- [1] Adams, S. (2007). Introduction to post-phenomenology. *Thesis Eleven*, 90(1), 3-5. doi: 10.1177/0725513607079247.
- [2] Antypenko, V.F., & Antypenko, A.V. (2009). Methodological aspects of the strengthening of international criminology to terrorism as a direct science of criminology. *Current problems of international transactions*, 2(87), 93-99. doi: 10.17721/apmv.2009.87.2.
- [3] Bandura, O. (2019). Anthropology of law as a warehouse of philosophical anthropology (zagalny drawing). *Philosophical and methodological problems of law*, 1(17), 8-15. doi: 10.33270/01191702.8.
- [4] Bekhruz, Kh. (2013). Equal legal science: current facets of investigation. *Privnyalne jurisprudence*, 1-2, 278-285.
- [5] Bello, A.A. (2010). Theory and Applications of Ontology: Philosophical Perspectives. doi: 10.1007/978-90-481-8845-1.
- [6] Bobrovnyk, S.V. (2013). *Compromise and conflict in law: theoretical and methodological research* (Doctoral dissertation, Kyiv, Ukraine).
- [7] Boer, B., Molder, H., & Verbeek, P. (2021). Understanding science-in-the-making by letting scientific instruments speak: From semiotics to postphenomenology. *Social studies of science*, 51(3), 392-413. doi: 10.1177/0306312720981600.
- [8] Butkevych, O. (2022). Methods for researching the history of international law: old discussions and new discussions. *Ukrainian Book of International Law*, 2, 9-15. doi: 10.36952/uail.2022.2.9-15.
- [9] Filatov, V.V. (2021). Analysis of research methods for the model of transitional justice in current international law. *Carpathian Legal Newsletter*, 5(40), 159-164. doi: 10.32837/pyuv.v0i5.938.
- [10] Jani, A. (2022). *The Ontological Roots of Phenomenology: Rethinking the History of Phenomenology and Its Religious Turn*. Rowman & Littlefield. Retrieved from <https://rowman.com/ISBN/9781793649003>.
- [11] Kaminska, N., & Ostudimov, B. (2023). Energy security principles: Legal nature, classification and modernisation. *Scientific Journal of the National Academy of Internal Affairs*, 28(1), 55-67. doi: 10.56215/naia-herald/1.2023.55.

- [12] Kaminska, N.V. (2022). The current paradigm of constitutional values is their meaning in the minds of the military. *Philosophical and methodological problems of law*, 2(24), 86-95. doi: 10.33270/02222402.86.
- [13] Kaminska, N.V., & Shcherban, I.V. (2023). *Implementation of the Rome Statute of the International Criminal Court: historical, theoretical and practical aspects*. Kyiv.
- [14] Kelman, M.S., & Kelman, R.M. (2018). Conceptualization of the problem of knowledge of scientific theories in counter-theoretical legal studies. *The priority is to directly monitor the development of power and law in the minds of Euro-Atlantic integration of Ukraine* (pp. 63-83). In N. Kaminska. Kyiv-Drohobych: Prosvit.
- [15] Kolb, O.H., & Buimister, A.I. (Eds.). (2012). *Conflictology. Dictionary*. Kyiv-Pereiaslav-Khmelnytskyi: KSV.
- [16] Kolpakov, V.K. (2024). Phenomenon, phenomenology and phenomenological method in Galuzevian jurisprudence. *Science Perspectives*, 3(45), 847-856. doi: 10.52058/2708-7530-2024-3(45)-844-856.
- [17] Kostytskiy, M., & Kushakova-Kostytska, N. (2023). Methodology of theoretical and practical knowledge in jurisprudence as a scientific-practical complex. *Philosophical and methodological problems of law*, 1(25), 9-17. doi: 10.33270/01232502.9.
- [18] Kostytskiy, M.V. (2022). There is a need for a comprehensive methodology in modern legal science. *Philosophical and methodological problems of law*, 1(23), 7-12. doi: 10.33270/01222302.7.
- [19] Kryzhanovskiy, A.F. (2007). The image of law and order. *Scientific activities of the Odessa National Law Academy*, VI, 80-87.
- [20] Kühn, R. (2020). Phénoménologie radicale et religion de la vie. L'auto-révélation selon Michel Henry. *Revue des sciences religieuses*, 94/2-4, 341-368. doi: 10.4000/rsr.9561.
- [21] Lamond, G. (2020). *Methodology: Chapter 1. The Cambridge Companion to the Philosophy of Law* (pp. 17-37). Cambridge: Cambridge University Press. doi: 10.1017/9781316104439.002.
- [22] Lukianova, H. (2011). Methodological basis for the study of law in modern legal science. *Scientific newsletter of the Lviv State University of Internal Affairs*, 4, 33-43.
- [23] Mikhailina, T.V., & Hotsuliak, Yu.V. (2021). The crisis of the methodology of current legal investigations. *Scientific newsletter of Uzhgorod National University*, 65, 26-30. doi: 10.24144/2307-3322.2021.65.4.
- [24] Nurullaiev, I.S. (2019). Features of the international legal system of Ukraine in the fight against transnational organized malice. *Scientific journal of public and private law*, 4(2). doi: 10.32844/2618-1258.2019.4-2.45.
- [25] Pasechnyk, O.V. (2022). Syncretism of the international legal order of the metamodern era. *Legal position*, 4(37), 22-26. doi: 10.32782/2521-6473.2022-4.3.
- [26] Rapp, A. (2023). Wearable technologies as extensions: a postphenomenological framework and its design implications. *Human-Computer Interaction*, 38(2), 79-117. doi: 10.1080/07370024.2021.1927039.
- [27] Shemshuchenko, Yu.S., & Denysov, V.N. (et al.). (2019). *Encyclopedia of International Law* (Vol. 3). Kyiv: Akad.periodyka.
- [28] Tymieniecka, A.-T. (2002). Introduction: Phenomenology as the inspirational force of our times. *Phenomenology World-Wide*, 80, 1-8. doi: 10.1007/978-94-007-0473-2_1.
- [29] Vaitsekhovska, O.R. (2018). Features and current trends in the development of international legal order. *Law and matrimony*, 6, 235-240.
- [30] Vaitsekhovska, O.R. (2020). *International financial order: theoretical ambushes and current problems in the minds of globalization* (Doctoral thesis. Kharkiv, Ukraine).

Список використаних джерел

- [1] Adams S. Introduction to post-phenomenology. *Thesis Eleven*. 2007. Vol. 90. No. 1. P. 3–5. doi: 10.1177/0725513607079247.
- [2] Антипенко В. Ф., Антипенко А. В. Методологічні аспекти виокремлення міжнародної кримінології тероризму як напряму науки кримінологія. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2009. Т. 2. № 87. С. 93–99. doi: 10.17721/арmv.2009.87.2.
- [3] Бандура О. Антропологія права як складова філософської антропології (загальний нарис). *Філософські та методологічні проблеми права*. 2019. № 1 (17). С. 8–15. doi: 10.33270/01191702.8.
- [4] Бехруз, Х. Порівняльне правознавство: сучасні грані досліджень. *Порівняльне правознавство*. 2013. №1-2. С. 278–285.
- [5] Bello A. A. Theory and Applications of Ontology: Philosophical Perspectives. 2010. P. 287–328. doi: 10.1007/978-90-481-8845-1.
- [6] Бобровник С. В. Компромiс i конфлікт у праві: теоретико-методологічне дослідження : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2013. 431 с.

- [7] Boer B., Molder H., Verbeek P. Understanding science-in-the-making by letting scientific instruments speak: From semiotics to postphenomenology. *Social studies of science*. 2021. Vol. 51. No. 3. P. 392–413. doi: 10.1177/0306312720981600.
- [8] Буткевич О. Методи дослідження історії міжнародного права: давня дискусія і нові виклики. *Український часопис міжнародного права*. 2022. № 2. С. 9–15. doi: 10.36952/uail.2022.2.9-15.
- [9] Філатов В. В. Аналіз методів дослідження моделі перехідного правосуддя в сучасному міжнародному праві. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2021. Вип. 5 (40). С. 159–164. doi: 10.32837/руув.v0i5.938.
- [10] Jani A. *The Ontological Roots of Phenomenology: Rethinking the History of Phenomenology and Its Religious Turn*: E-Book. Rowman & Littlefield, 2022. 266 p. URL: <https://rowman.com/ISBN/9781793649003>.
- [11] Kaminska N., Ostudimov B. Energy security principles: Legal nature, classification and modernisation. *Scientific Journal of the National Academy of Internal Affairs*. 2023. Vol. 28. No. 1. P. 55–67. doi: 10.56215/naia-herald/1.2023.55.
- [12] Камінська Н. В. Сучасна парадигма конституційних цінностей та їх значення в умовах воєнного стану. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2022. № 2 (24). С. 86–95. doi: 10.33270/02222402.86.
- [13] Kaminska N. V., Shcherban I. V. Implementation of the Rome Statute of the International Criminal Court: historical, theoretical and practical aspects. Kyiv, 2023. 220 p.
- [14] Кельман М. С., Кельман Р. М. Концептуалізація проблеми пізнання наукових теорій у загальнотеоретичному правознавстві. *Пріоритетні напрями досліджень розвитку держави і права в умовах євроатлантичної інтеграції України*: монографія / за заг. ред. Н. Камінської. Київ–Дрогобич: Просвіт, 2018. С. 63–83.
- [15] Конфліктологія. *Словник* / за заг. ред. О. Г. Колба, А. І. Буймістера. Київ–Переяслав-Хмельницький: КСВ, 2012. 512 с.
- [16] Колпаков В. К. Феномен, феноменологія і феноменологічний метод в галузевій юриспруденції. *Наукові перспективи*. 2024. № 3 (45). С. 847–856. doi: 10.52058/2708-7530-2024-3(45)-844-856.
- [17] Костицький М., Кушакова-Костицька Н. Методологія теоретичного та практичного пізнання в юриспруденції як у науково-практичному комплексі *Філософські та методологічні проблеми права*. 2023. № 1 (25). С. 9–17. doi: 10.33270/01232502.9.
- [18] Костицький М. В. Потреба використання цілісної методології в сучасній юридичній науці. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2022. № 1 (23). С. 7–12. doi: 10.33270/01222302.7.
- [19] Крижановський А. Ф. Образ правопорядку. *Наукові праці Одеської національної юридичної академії*. 2007. Т. VI. С. 80–87.
- [20] Kühn R. Phénoménologie radicale et religion de la vie. L'auto-révélation selon Michel Henry. *Revue des sciences religieuses*. 2020. No. 94/2-4. P. 341–368. doi: 10.4000/rsr.9561.
- [21] Lamond G. *Methodology*: Chapter 1. *The Cambridge Companion to the Philosophy of Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2020. P. 17–37. doi: 10.1017/9781316104439.002.
- [22] Лук'янова Г. Методологічні основи дослідження права у сучасній юридичній науці. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2011. № 4. С. 33–43.
- [23] Михайліна Т. В., Гоцуляк Ю. В. Криза методології сучасних юридичних досліджень. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2021. Вип. 65. С. 26–30. (Серія «Право»). doi: 10.24144/2307-3322.2021.65.4.
- [24] Нуруллаєв І. С. Особливості міжнародно-правового співробітництва України в боротьбі з транснаціональною організованою злочинністю. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 4. Т. 2. doi: 10.32844/2618-1258.2019.4-2.45.
- [25] Пасечник О. В. Синкретика міжнародного правопорядку епохи метамодерну. *Правова позиція*. 2022. № 4 (37). С. 22–26. doi: 10.32782/2521-6473.2022-4.3.
- [26] Rapp A. Wearable technologies as extensions: a postphenomenological framework and its design implications. *Human-Computer Interaction*. 2023. Vol. 38. No. 2. P. 79–117. doi: 10.1080/07370024.2021.1927039.
- [27] *Енциклопедія міжнародного права*: у 3 т. / [редкол.: Ю.С. Шемшученко, В. Н. Денисов (співголови) та ін.]. Київ: Акад. періодика, 2019. Т. 3: М–Я. 992 с.
- [28] Tymieniecka A.-T. Introduction: Phenomenology as the inspirational force of our times. *Phenomenology World-Wide*. 2002. Vol. 80. P. 1–8. doi: 10.1007/978-94-007-0473-2_1.
- [29] Вайцеховська О. Р. Особливості та сучасні тенденції розвитку міжнародного правопорядку. *Право і суспільство*. 2018. № 6. С. 235–240.
- [30] Вайцеховська О. Р. Міжнародний фінансовий правопорядок: теоретичні засади та актуальні проблеми в умовах глобалізації: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.11. Харків, 2020. 42 с.

The Methodological Basis of the Study of the International Legal Order: Analysis of Modern Approaches

HDYCHYNSKYI Vitalii

PhD in Law,

Doctoral Student of the Department of International Law and Comparative Law
of the National Aviation University

Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-8674-5340>

Abstract. The full-scale invasion of the Russian Federation into Ukraine caused terrible consequences for the national, European and international legal order, international peace and security, existing legal systems of states and international organizations. In this connection, a question arises among scientists: is there sometimes a certain lag between theory and practice, a lack of scientific ideas, concepts, theories, and doctrines in this direction. Therefore, the purpose of the article is to generalize the methodological basis of the study of the international legal order, to highlight the key modern scientific approaches and their analysis. The methodological basis of the research is defined by its purpose and subject matter, it is a set of methodological principles and approaches, actually methods as specific methods and means of research, which allow to reveal the nature and essence, certain features of the development of the international legal order, its relationship with the institution of legal order. The scientific novelty consists in expanding ideas about the optimal methodological tools for the study of the international legal order as one of the key phenomena of modern legal reality. Research results. The methodological basis of the study of the international legal order is summarized and analyzed, attention is paid to the priority of using the following approaches: phenomenological, axiological, anthropological, hermeneutic, informational and communicative, synergistic, syncretic, activity, integrative, complex, etc. Practical significance. It is considered expedient to use multidisciplinary methodology, modernization approaches for proper multifaceted further research of the international legal order, along with other international legal and constitutional, European and general civilizational values. This is especially important in the conditions of the legal regime of martial law, Euro-Atlantic integration and post-war peacebuilding.

Keywords: legal order; international legal order; international peace and security; methodology; methodological approach; method; principle; international law.